

بررسی ارتباط میزان ویتامین A، E و عناصر کمیاب با کاهش رشد تلیسه های جایگزین

علی صادقی نسب^{۱*}، بهرام دادمهر^۲، سید مسعود ذوالحوریه^۱، علی اصغر بهاری^۱

۱- گروه دامپزشکی، دانشکده پیرادامپزشکی، دانشگاه بوعلی سینا-همدان. ۲- مرکز آموزش علمی کاربردی عمارلو،

جیرنده.

نویسنده مسئول: علی صادقی نسب، دانشکده پیرادامپزشکی دانشگاه بوعلی سینا. همدان- ایران

sadeghinasabali@basu.ac.ir

چکیده

تغذیه صحیح گوساله های جایگزین یکی از مهمترین اصول پرورش گاوهای شیری است. در این بررسی بالینی از گروه های سه گانه تلیسه های ۱۲ تا ۱۳ ماهه، تلیسه های تلقیح شده تا ۴۵ روز آبستنی و تلیسه های آبستن ۴ تا ۵ ماهه که از نظر تغذیه ای دچار مشکلاتی بودند و نشانه های کاهش رشد، ضعف عمومی، مشکلات پوشش خارجی و تولید مثلی متعددی را نشان می دادند، خونگیری و به روش بررسی نمونه های ادغامی (Pooled samples) از نظر ویتامین های A، E و عناصر کمیاب سلنیوم، مس، روی و منگنز مورد ارزیابی قرار گرفتند. ویتامین E و منگنز به صورت آشکار و سلنیوم در حد مختصری کمبود را نشان می داد که با نشانه های بالینی تطابق داشت. به نظر می رسد عدم توجه به تغذیه صحیح رده های غیر شیروار گله و مصرف غذای کپک زده باعث کمبود اولیه و ثانویه این عناصر و نهایتاً بروز نشانه های کاهش رشد و عدم کفایت تولید مثلی این رده از دامهای گله شده است.

واژه گان کلیدی: عناصر کمیاب- ویتامین E- گاو- کاهش رشد- ناباروری

مقدمه

تغذیه صحیح و رشد گوساله ها از مهمترین نکات در پرورش گاو شیری می باشد که در صورت عدم تامین آن مراحل بعدی تولید نیز متاثر خواهد شد (۳). عوامل و شرایط مختلف تغذیه ای به عنوان مهمترین عامل موثر بر این روند همیشه مورد توجه پرورش دهندگان گوساله و تلیسه های جایگزین بوده است. در این میان ویتامین های A، E و عناصر کمیاب روی، مس، سلنیوم و منگنز با دخالت در زنجیره های بیوشیمیایی متابولیکی، ایمنی، تولید مثلی و غیره به صورت مستقیم یا غیر مستقیم بر مراحل گوناگون رشد تلیسه های جایگزین و نتایج متعاقب اولین زایمان آنها بسیار موثر خواهد بود (۸، ۴). استفاده از نمونه های ادغام شده (Pooled samples) به عنوان یک روش ارزان که تفسیر نتایج آن راحت تر می باشد و از طرفی با توجه به سرعت پاسخگویی آزمایشگاه، در بالین به خوبی قابل استفاده است. لذا این روش بررسی به خوبی می تواند در موارد خاص مورد توجه دامپزشکان، دامداران و مدیران تغذیه گله ها قرار گیرد (۱۱، ۱۰). در این مطالعه بالینی بر اساس روش نمونه برداری ادغامی سعی شده است که وضعیت تغذیه ای موارد درگیر ارزیابی و از نظر بالینی پیگیری شود.

مواد و روش کار

موهای تلیسه های نژاد هلشتاین سیاه سفید موجود در یک گاوداری صنعتی در هنگام اولین زایمان قهوه ای و ژولیده به نظر می رسید و در اولین اولتراسونوگرافی پس از زایمان، تخمدانهای آنها غیر فعال بود. متوسط تولید شیر تلیسه های مذکور نسبت به تلیسه های مشابه در سال قبل 0.15 ± 2 کیلوگرم در روز کاهش را نشان می داد و حداکثر به حدود ۷۲٪ میزان تولید